

Slovenski dom

Štev. 101.

V Ljubljani, v torek, 5. maja 1942-XX

Leto VII.

Izključne pooblaščenke za oglaševanje italijanskega in tujega
Izjava: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Uredništvo in sprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana
Redazione Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Il bollettino No. 702:

Sensibili perdite inglesi sul fronte cirenaico

Il Quartiere Generale delle Forze armate comunica:

Nostre formazioni aeree, mitragliando attentamente e colonne di automezzi, hanno inflitto al nemico perdite sensibili, vasti ed intensi incendi si sono divulgati nelle retrovie avversarie.

In altri settori del fronte cirenaico, l'artiglieria ha disperso nuclei che tentavano di avvicinarsi alle nostre posizioni.

L'aviazione dell'Asse è stata attiva nel cielo di Malta, ripetutamente inquadrando gli obiettivi bellici dell'isola.

Un nostro sommergibile non è rientrato alla base. Le famiglie sono già state avvertite.

Nel Mediterraneo è fallito un attacco di velivoli inglesi contro un convoglio che, senza alcun danno, ha proseguito la rotta ed è giunto a destinazione.

Vojno poročilo št. 702:

Znatne angleške izgube na cirenajškem bojišču

Naši letalski oddelki so pri obstreljevanju šotorišč in avtomobilskih kolon s strojnimi zadali sovražniku znatne izgube, obsejni in hudi požari pa so se razširili na nasprotnikovo zaledje.

Na drugih predelih cirenajškega bojišča je topništvo razprševalo skupine, ki so se skušale približati našim postojankam.

Letalstvo osi je bilo delovno nad Malto in je ponovno zajelo vojne cilje na otoku.

Ena naša podmornica se ni vrnila v oporišče. Rodbine so bile že obveščene.

Na Sredozemskem morju je spredletel napad angleških letal na ladijsko spremeljavo, ki je brez sleherne škode nadaljevala pot ter dospela na določeno mesto.

Važni sklepi na zadnji seji vlade v Rimu

Rim, 4. maja. s. Pod Ducejevim predsedstvom se je včeraj ob 10 sešel v Beneški palači ministrski svet in sprejel vrsto važnih ukrepov in zakonskih načrtov, in sicer:

Zakonski načrt o zapori nad izrednimi vojnimi dobički. Razlika med dovoljenim in celotnim dobičkom, ki ga raznim podjetjem prinašajo vojne potrebe, je postavljena pod zaporo in jo je treba naložiti v posebne državne obveznice, ki jih bo mogoče vnovičiti šele po vojni. Po doseženi zmagi bodo ti zneski uporabljeni za obnovitvena dela in za nabavo zalog.

Zakonski načrt o izboljšanju vojnih pokojnin staršem in svojem padlih. Novi ukrepi veljajo tudi za padle v fašistovski revoluciji in za civiliste, ki bi izgubili življenje zaradi vojske.

Zakonski ukrep o posebnih dokladi na čisto celotno vrednost dediščin. Doklada raste postopno od enega do desetih odstotkov. Dedščine v vrednosti pod 50.000 lir in dedščine številnih rodbin bodo lahko izvzete od tega davka.

Zakonski načrt o ustanovitvi zavoda za zbiranje in uporabo ostankov, važnih za narodno gospodarstvo.

Zakonski ukrep, ki prepoveduje povišanje najemnin zaradi tega, ker so po starih stavbah naredili protiletalska zavetišča.

Zakonski ukrep o novi ureditvi obveznega invalidnega ter starostnega zavarovanja za državne namestitve.

Zakonski ukrep o ureditvi zbora prostovoljnih bolniških strežnic italijanskega Rdečega križa.

Zakonski načrt, ki pri disciplinskih sodiščih za mornariške častnike odpravlja razliko med člani bojujočih in nebojujočih se skupin.

Zakonski načrt, po katerem se razpisov za sprejem v letalsko akademijo lahko udeležujejo tudi tisti, ki še nimajo določenih učnih izpitov končanih. Zakonski načrt o podzavljenju vseučilišča v Ferrari in o ustanovitvi oddelka za pomorske in mehaniške inženirje pri vseučilišču v Triesteju.

Zakonski načrt o ustanovitvi nadzorništva nad šolami v Splitu in Kotorju, o upravi kmetijskih šol v Dalmaciji in na ozemlju, priključenem pokrajini Fiume.

Zakonski načrt, da se kreditnemu zavodu za javna dela dovoli financiranje zidave ljudskih bivališč.

Zakonski načrt za začasno pomnožitev cestne milice.

Zakonski načrt o plačevanju posadk, zajetih ali izgubljenih ali v tuja pristanišča in v italijansko vzhodno Afriko zateklih se ladij.

Ukrep o obveznem podaljšanju delovnega časa v poštini in brzojavnih uradih in o novi ureditvi pokojninskega zavarovanja za poštno, brzojavno ter telefonsko osebje.

Ukrep o posebnih pooblastilih za prefekte, da urede ter izboljšajo uporabo avtomobilskih vozil za prevoz stvari, ki so v zvezi z višjimi zahtevami in potrebami vojne industrije, prehrane ter z bistvenimi potrebami civilnega življenja. Ukrep se nanaša na razdeljevanje tekočega goriva in na ureditev cen za te prevoze enotno za vso državo.

Zakonski ukrep o načrtu narodnega fašistovskega zavoda za pomoč delavcem ob boleznih. S tem ukrepom se združujejo v eno ustanovo vsi dosedanj podobni zavodi, urejeni na vzajemni podlagi.

Zakonski načrt o znižanju starostne meje za upokojitve rudarjev in za zdravniško pomoč svojcem vpoklicanih delavcev.

Zakonski načrt za združitve vseh različnih delovnih disciplin državljanov v vojni, nanašajočih se na obveznosti delovne službe in kazni za prestopke.

Zakonski ukrep o ureditvi nastavljanja delovnih moči v vojnem času, ki naj zagotovi uravnoteženo razdeljevanje delovne sile na vsa področja, ki so pomembna za državo. Po tem ukrepu bodo kmetijski delavci mogli biti vpisani samo v kmetijske namestitvene urade in podobno.

Zakonski ukrep o tem, da se ohranijo mesta zasebnim uslužbencem, poklicanim v civilno službo.

Zakonski načrt o ureditvi obrtništvu. Načrt prepušča odpiranje novih obratov.

Vesti 5. maja

Nemški poročevalski urad je iz vojaškega vira izvedel, da je sovjetsko letalstvo ob 26. aprila do 2. maja izgubilo 285 letal, angleško letalstvo pa 126 letal. Od začetka sedanje vojne do konca aprila sta vsa nemška mornarica in letalstvo potopila skupaj 79 enot in 145 sovjetskih trgovskih ladij.

V Elizejski palači, nekdanjem bivališču predsednika francoske republike, bodo v kratkem nameščeni uradi vrhovnega poveljnika francoskih oboroženih sil na suhem, v zraku in na morju, admiral Darlana, kjer bo admiral od časa do časa v Parizu opravljal svoje delo.

V finski luko Abo so prispeli prvi danski prostovoljci. V najkrajšem času bo organizirana posebna danska legija za Finsko, ki bo takoj nato stopila v borbo proti Sovjetom. Legija bo imela tri stotine in bodo vojaki oblačeni v finsko uniformo.

Včeraj je bil pogreb žrtve angleškega letalskega napada dne 29. aprila na pariška predmestja.

Predhodnjim zjutraj je umrl danski ministrijski predsednik Thorwald Stauning, ki se je rodil 25. avgusta 1873 v Kopenhagenu in je od leta 1929 do sedaj bil neprestano predsednik vlade.

Madžarski maturanti vseh srednjih šol so se prostovoljno prijavili za vojaško službo. Med njimi so tudi sedmošolci na gimnaziji v Subotici.

Madžarska vlada je odobrila kredit 300.000 pengov za prekop med Donavo in Tiso. Ta denar bodo uporabili za razna popravilna dela in merjenja, medtem ko bodo prekop delali šele po vojni. Stroške za prekop računajo na 100 milijonov pengov.

14. maja bo imel sv. oče slovesno sv. mašo za svoj škofski jubilej. Po maši bo odšel na balkon bazilike sv. Petra in bo odondot podelil blagoslov vsemu svetu.

V Kolumbiji so izvolili za novega predsednika Alfonso Lopeza. Med volitvami so prišli ob življenje le trije, trije pa so bili ranjeni. Te številke so izredno nizke sprčo burnih volitev, ki so v Kolumbiji že kar v navadi.

Bolgarski listi pišejo, da bo sofijska vlada izdala poseben zakon, po katerem bodo rešili vprašanje cigánov, ki dela bolgarski vladi edinega večje skrbi. V mnogih bolgarskih vaseh je več kot četrtina prebivalstva cigánov, ki se zlasti v poslednjih časih dajejo kretati in sklepajo zakone z bolgarskimi državljani ter tako resno ogrožajo čistost bolgarske krvi. Po novem zakonu bodo zakoni med Bolgari in cigani prepovedani, cigane pa bodo spravili v posebne osamljene vase.

Papež Pij XII. bo na praznik Vnebohoda po jubilejni maši v cerkvi sv. Petra podelil papeški blagoslov vsemu svetu.

Odločitev indijskega kongresa, da se bodo Indijci v bodočih spopadih med Angleži in Japonci na indijskem ozemlju zadržali pasivno in ne sodelovali, je v Čungkingu zbudila globok vtis. Kitajski vidi v tej odločitvi usodno dejstvo, ki dovoli japonskim četam svobodno pot v Indijo. Edina ovira, ki bi utegnila Japonce zdaj ustaviti, pravijo v Čungkingu, bo deževna doba in pešeni viharji.

Bolgarski listi podčrtavajo, da je angleška mornarica v zadnjem času utrpela prav hude izgube. Za angleško brodogradnjo je položaj v Sredozemlju čedalje bolj težaven. Zato je bivša gospodarica morja zdaj prisiljena, na prosi Zdržene države za pomoč. List pripominja, da ni dvoma, da se bodo Italijani, ki so doslej dosegli tako znatne uspehe proti angleškemu brodogradu, uspešno postavili po robu tudi ameriškim gostom v Sredozemlju.

Japonci zasedli Mandalay v Birmi

Tokio, 3. maja. s. Glavni stan japonskega cesarskega poveljstva uradno sporoča, da je bil zaseden Mandalay. V vojaških krogih v Tokio poudarjajo velik pomen zasedbe tega mesta in ugotavljajo, da so vojni nastopi na tem odseku rodili svoje sadove že v nekaj tednih. V tem času so Japonci napredovali za okroglo 800 kilometrov. Pristavljajo pa zraven, da Japonci niso imeli za nasprotnike le Angleže, pač pa tudi vojske maršala Čangkajskega, ki jih je bilo okroglo 60.000 mož iz 5., 7. in 16. divizije in kateri so poskušali zajeziti japonsko napredovanje. Z zasedbo Mandalaya je dejansko onemogočena sovražnikova zveza med Indijo in Kitajsko.

Potek bojev v Birmi in na Filipinih

Japonski oddelki so dosegli mejo med Birma in Čangkajskovo Kitajsko

Bangkok, 5. maja. s. Novice iz Čungkinga pravijo, da so se začeli srčiti boji med kitajskimi umikajočimi se oddelki ter napredujočimi japonskimi četami v kraju, ki leži 100 km severno od križišča Lashia. Japonski oddelki so po teh poročilih dosegli Kongou, ki leži na meji med Kitajsko in Birma.

Tokio, 5. maja. s. List »Asahie« poroča iz Kantona, da je bil dosedanjí poveljnik kitajskih čet v Birmi odstavljen zaradi zadnjih porazov. Po istem poročilu je bil za njegovega naslednika imenovan general Čo-jing in je že odpotoval v Birma.

Tokio, 5. maja. s. Poročajo, da so japonski oddelki, ki preganjajo nasprotnika ob reki Iravadi proti severu, 28. aprila uničili močne sile 25 km južno od mesta Promeja in 240 km severozahodno od Rangoon. Japonci so 29. aprila

prišli 18 km jugovzhodno od Promeja, ko so potolkli znatne kitajske oddelke ter zajeli ogromen plen, med njim 400 motornih vozil. 30. apr. so obračunali še z ostalimi nasprotnikovimi silami in so pri nadaljnjem prodiranju zasedli mesto Prome ter mesto Alamijo, ki leži 72 km severno od Promeja.

Tokio, 5. maja. s. Japonske pomorske sile, ki nadzorje zaliv Davao in Kotabato na filipinskem otoku Mindanao, so včeraj zasedle še dva zaliva ter s tem obkrožile ostanke nasprotnikovih oddelkov na tem otoku. Ti oddelki štejejo kakih 30.000 mož.

Buenos Aires, 5. maja. s. Ameriško mornariško poveljstvo poroča, da so japonski bombniki blizu otoka Corregidorja ob vhodu v Manilski zaliv na filipinskem otoku Luzonu potopili ameriško topničarko »Mindanao«. Imela je 560 ton in 80 mož posadke.

Dve pomembni izjavi angleškega ministra Crippsa

Rim, 5. maja. s. Angleški minister Cripps je imel pred dvema dnevnoma po radiu govor, v katerem je dal dve zelo zanimivi izjavi. V prvi je dejal, da mora angleško ljudstvo popraviti svoje mišljenje o lastni zvišenosti ter se podrediti novim idejam, ki pravijo, da ni višjih in nižjih narodov, temveč, da so vsa človeška plemena enaka. V drugi izjavi je Cripps rekel, da mora Anglija zdaj spremeniti svoj socialni ustroj in da v bodoče ne bo več mogoče, da bi imeli Angleže, ki plavajo v vsem obilju, drugi Angleži pa ne vedo, kako bi si zaslužili vsakdanji kruh.

Gre za dve trditvi, s katerima se Anglija odreka vsem zahtevam svoje imperialne preteklosti in s katerima angleško velikaštvo nenadno zanika vse, kar je dozdaj tvorilo bistvo in obliko njegovega življenja. Anglija mora res biti v kar

najslabšem položaju, da meče v morje svoja stolpna načela. Angleško velikaštvo mora čutili, da se mu resno majoje tla pod nogami, da meče v Temzo svoje srednjeveške razredne in blaginjske pravice!

Človeštvo pa spriči teh Crippsovih izjav odgovarjati: če so Angleži v teh izjavah odkritosrčni, jemljejo sleherni vsebino vojni, katero je Anglija sprožila prav zato, da bi svetu vsilila angleško plemensko prvenstvo ter branila pravice angleškega velikaštva, katere je ogražal razvoj sodobnega sveta. Zelo verjetno pa je, da Angleži niso odkritosrčni in da skušajo s Crippsovimi besedami svet samo zmešati. Trojna zveza bo poskrbela, da bo Angleže prisilila, da bodo odkritosrčni in da bodo torej sprejeli načela, ki jih je izrekel Cripps in sicer z vsemi mednarodnimi gospodarskimi in socialnimi posledicami, katere prinašajo.

Vaje za obrambo pred sovražnikovim vdorom v Londonu

Lizbona, 5. maja s. Po obvestilih, ki so prišla te dni iz Londona, so bile tam velike vaje na podlagi pogoja, da so sovražnikove čete, prepelane z letali, prišle v angleško prestolnico. Angleži so naravnost obsedeni od strahu, da bodo zaupali za zdaj opazili, da je bil izveden v njihovo deželo vdor. V želji, da bi ljudstvo pomirile, uprizarjajo oblasti od časa do časa vaje, ki se čede vedno končajo s sijajno zmago branilcev. Tokrat je pri vajah nastopil tudi oddelke, sestavljen iz brezposelnih, ki jih je vedno več. Vdorne sile, ki so se izkrcale iz letal, so se spoprijele z angleškimi silami po mestnih ulicah. Z uličnih hodnikov in z oken svojih stanovanj so meščani prisostvovali tej igri, ki so o nekaterih njenih prizorih sodili, da so zares brezhibno režirani. Napadalci so osredotočili svoje sile na Buckinghamovo in Westminsterko palačo in na zgradbo mornariškega poveljstva, dočim je »peta kolona« poskušala vdreti v Chur. Chillovo stanovanje z očitnim namenom, da ugrabi angleškemu imperiju njegovega velikega stratega. »Peta kolona« je imela tudi nalogo, ubiti nekatere politične osebnosti, ki pa so se previdno poskrile,

da jih ne bi našli, čeprav so vedele, da gre šamo za namišljen napad. »Peta kolona« raj bi poleg drugega širila lažnjive govorice ter ustvarila zmešnjavo, kakor da že sedanja zmeđa ne bi bila zadosti velika. Poskus se je po sodbi londonskih vojaških krogov docela posrečil. Sovražnik je bil odbit. Ta zmaga bo po porazu pri Mandalayu zelo okrepila Angleže.

Prva seja nove japonske zbornice

Tokio, 5. maja. s. Po dveh sejah japonske poslanske zbornice, ki je sklicana za 25. in 26. maj, bodo ministrski predsednik, zunanji in finančni minister dne 29. maja podali izjave o diplomatski in finančni politiki vlade. O vojnem položaju bosta govorila predsednik vlade Tojo kot vojni minister ter mornariški minister Šimada. 28. maja bodo razpravljali o zakonskih osnutkih, ki jih je predložila vlada. 29. maja pa se bo slovesno končalo izredno zasedanje poslanske zbornice.

»Več kruha za Evropo«

Berlin, 5. maja. s. Nemški minister za zasedeno ozemlja na vzhodu je izdal knjižico z naslovom »Več kruha za Evropo«. V njej trdi in dokazuje, da bo vzhodna Evropa mogla zadovoljiti potrebam evropske celine glede žita in glade krme. Rusija bo lahko izvažala deset in pol milijona ton žita na leto, kakor jih je izvažala pred svetovno vojno.

Strogi varnostni ukrepi ob turški vzhodni meji

Sofija, 5. maja. s. »Dnevnik« poroča iz Carigrada, da so turške vojaške oblasti izdale najstrožje varnostne ukrepe na kavkaški, perzijski in iraški meji. Promet med turškimi obmejnimi pokrajinami in navedenimi državami je zdaj pod vojaškim nadzorstvom. Samo v določenih urah in na določenih mestih je mogoče prestopiti mejo. Mostove in ceste stražijo turške čete.

Včeraj je v Gorizijo dospel podtajnik fašistične stranke Mario Farnesi, da bi pregledal združenje bojnih fašijev.

Parki in vrtovi se spreminjajo v njive

Ljubljana, 4. maja.

Ze lani smo v več naših poročilih in člankih opisovali, kako se Ljubljana postavlja vedno bolj na lastne noge, kar se tiče preskrbe živil. Steherni, koder je le mogel, si je že lani preskrbel kos njive, najel parcelo ali vrt, obdelal zadnjo krpo zemlje, ki jo do tedaj ležala neizrabljena ali pa je tam zraslo nekaj elabe trave, s katero posestnik, če ni imel ravno zajeev ali koza, pogosto sam ni vedel kaj početi. Ljubljana je torej že lani dobila velik smisel za kmetisko avtarkijo in je skušala čim več živil pridelati na svojih lastnih tleh.

Uspeh lani ni izostal. Komaj so za naše kraje minule nevarnosti neposredne bližine bojišč, že so imeli mnogi Ljubljančani sami doma prvo solato, pa tudi drugo zelenjavo, potrebno v kuhinji.

Se bolj pa se je to poznalo malo pozneje, ko so številne delavke, uradniške in obrtniške družine že jedle doma pridelani grah, malo pozneje pa še stročji fižol. Prav dobro se je lani obnesel zgodnji krompir, zlasti kiflečar in rožnik, ki sta lepo obrodila. Skoraj tri mesece so zelo številne ljubljanske družine jedle te zgodnje pridelke in tako znatno razbremenile ostalo prebivalstvo, ki ni imelo prilike za vrtnarjenje, pri nakupu dovoljenega stročjega fižola, graha, zgodnjega krompirja, kolerabice in drugega. To se je lepo poznalo tudi pri gibanju cen na ljubljanskem živilskem trgu, saj bi bilo težko zadrževati dvig cen, če bi bilo še več povpraševanja po živilih!

Seveda nihče ne misli, da bi mogla Ljubljana pridelati sama prav vse fižol in krompir, kolikor ga potrebuje. Naše mesto je le preveliko in na razpolago je sorazmerno le malo proste zemlje, toda to, kar je imamo, jo moramo obdelati prav vsi, torej tudi prostorne parke in pa vse vrtove, kjer so dosedaj rastle cvetlice, ki se morajo sedaj le omejiti na manjšo mero!

Ze lani smo brali o bližnjih mestih Triesteju in Goriziji, da so tam preorali vse lepe parke in posejati tam žito, v jeseni zlasti ajdo, ki je prav lepo uspevala in precej napolnila mestna skladišča s tem dragocenim žitom. Triesteinci so po večini prvič videli cvetočo ajdo in so priznali, da je njen cvet najmanj tako lep, kakor kakšnih drugih cvetic, zraven pa mnogo bolj koristen!

Ljubljancem lani še nismo preorali svojih parkov in lepotičnih vrtov, storili pa bomo to letos.

Lanske letina poznega krompirja žal ni bila preveč ugodna, vsaj v Ljubljani ne. Na slabo gnoj, jeni in prvič preorani, oziroma prekopani ledni krompir res ni mogel uspevati, kakor bi želeli, vendar je bilo dovolj uspeha, zlasti ker se je fižol, bodisi nizki, bodisi natiški, prav dobro obnesel, — tako, da letos nihče ni obupal, koder je lani sadil.

Zato pa je letos mestna občina prejela nenavadno mnogo prošenj za dodelitev sveta, vsem pa seveda ni mogla ustreči. Je bilo le preveč prošilcev. Zelo hvalevredno za mestno občino je tudi, da je preskrbela za male pridelovalce nekaj semenskega krompirja in fižola, za katerega upamo, da se bosia letos obnesla, zlasti tam, kjer je bila ledina že lani zorana.

Največji pridelovalec in obdelovalec polja v Ljubljani pa je mestna občina sama. Pri Devici Mariji v Polju ima javna borza dela v posesti veliko zemljišče, ki ga je svoj čas kupila, da tam s pomočjo raznih nabranih sredstev zgradi celo vrsto delavskih domov z vrtovi. Ta načrt se čaka realizacije. Lani pa je borza dela oddala to zemljišče v najem mestni občini ljubljanski, ki ga je obdelala, to se pravi posadila s krompirjem, fižolom, graham, zemljem in podobnim.

Tako je nastala ta največja njiva v Ljubljani, morda največja tudi v ljubljanski pokrajini. Uspeh te njive je bil važen v raznih smereh. Prvič je bil ta prostor nadvee koristno izrabiljen, drugič so mnogi brezposelni delavci, ki so po večini delali na tej ogromni njivi, dobili primerno delo in zaslužek, tretjič pa so dobile razne kuhinje, kjer se hranijo pretežno revni ljudje, bodisi brezplačno, bodisi za mal denar, velike količine živil, ki bi jih morala mestna občina, oziroma druge podpisane ustanove kupovati drugje in tako zopet obremenjevati trg. To velja zlasti za kuhinjo v cukrarni, kjer se hrani mnogo podpiranih revežev, dalje za kuhinjo v Delavskem domu, kjer tudi prejema hrano brezplačno mnogo revnih ljudi, mnogo pa za mal denar.

To njivo bo mestna občina seveda tudi letos obdelala in sicer se bolj intenzivno kakor lani. Ker je zemlja bila že lani zorana in letos bolj pognojena, je pričakovati še boljših uspehov kakor lani.

Enako, kakor lani so tudi letos dobili posamezniki, zlasti revne družine, mnogo mestne zemlje v najem. Letos je obdelane zemlje še več kakor lani in jo bodo družine obdelale same. Enako se je tudi letos povečalo število zasebnih lastnikov, ki so bili toliko uvidelni, da so oddali še več svojih travnikov in parcel revnim ljudem v najem. Konec bodo za obe strani ugodne. Prvič bodo lastniki parcel za najemnino več, kot bi bila vredna tieta trava, ki bi tam zrastle, novi najemniki pa bodo z gnojenjem in pa s čiščenjem parcel raznega kamenja in plevela znatno zboljšali zemljo, drugič pa je ustrezno najemnikom samim, ki se že vesele letošnjega pridelka.

Najbolj viden dokaz novega kmetovanja v Ljubljani je preoranje parka »Zvezde«. Niti cvetje,

niti trava nista uspevala v njihovi okolici. Porotali smo že, da bodo sedaj v »Zvezdi« nasadili fižol mandalon, ki bo gotovo uspeval. Njegovo cvetje in zelenje je tudi za oko prijetno. Zvezdo so mestni delavci že sedaj temeljito pognojili s kompostnim gnojem.

V bližini »Zvezde«, pred realko, so zrastle prav mične gredice. Umni mali vrtnarji so izrabili celo ta prostor pred fasado, na katerega se dosedaj nihče ni spomnil ali vsaj mislil, da bi moglo tam kaj zrasti.

Enako so obdelane grede pred in okoli poslopja Pokojniške hranilnice v Puccinijevi (prej Knaljevi) ulici. Tam je rastle vsa leta prav nežna trava, sedaj bo prostor bolj koristno izrabiljen, enako kakor tudi vse bližnji Muzejski trg okoli Valvazorjevega spomenika.

Računa se, da ne bo Tivoli ostal neobdelan. Letos se bodo morale cvetlice in lepotno grmičje umakniti na najmanjši prostor, mesto njih pa bo posajen nizki fižol, zelje, razne solate, pesa, korenje in podobno. Na bivšem teniškem prostoru »Atene« pa je posejan oves, dalje detelja in podobna krmila, ki jih bo mestna občina rabila za svoje konje, koze in kunce. Za vselejšim bodo posejali zmes grašice in koruze, kar daje zelo uspešno zeleno krmno za krave in drugo živino. Tam bo posajeni tudi več vrst krompirja, tako, da bomo viceli, katera vrsta se najbolj obnese. Ostali del Tivolija bo namenjen pridobivanju krmilne trave, zlasti pa travnatega semena.

Na mestnem posestvu pri Kolmanovem gradiču bodo posadili zelenjavo in sploh različno socivje.

Mestni svet je za rimskim zidom, otroško zemljišče v Mostah in svet okoli gasileškega doma v Mostah, dalje mestni svet v Koleziji, zemljišče okoli žal ter oba parka, namreč Rimski trg in Ambrožev trg, sta prav tako razdeljena med razne male najemnike. Isto velja za mestno zemljišče v Mestnem logu, za razne male mestne parcele na Gradu, ob bregovih Ljubljance in Gruberjevega prekopa, kjer se pač da kak kosček zemlje na soncu sploh obdelati, vse je razdeljeno med interese ali pa jih bo, kjer gre za večje komplekse, mestna občina sama obdelovala s pomočjo raznih brezposelnih delavcev.

Ze poleti, še bolj pa v jeseni, bomo nedvomno videli uspehe tega kmetovanja. Bog daj letos ugodno leto in nikomur ne bo žal, koder je vihnel sedaj motiko in mu je tekkel raz čelo znoj na zemljo, ki mu bo — upajmo — zanj hvaležna! — (r)

Huda slana po močnem hladu in dežju

Velika škoda na češnjah — Napovedovalec slane

Ljubljana, 5. maja.

Mnogi, ki se zanimajo za rast zelenjave, po vrtnine in drugega rastlinstva, so večerj bili zelo presenečeni, ko so najprej jutraj okoli 7 ure nekako s tihim zadovoljstvom opazili, da še ni legla slana na polja in travnike, da je za enkrat nevarnost hujše slane odstranjenja, ko je poprej valovila sicer visoka megla, a kmalu izginila, toda ob istem času je jutranja temperatura še padla in dosegla ničlo in ta okolnost je povzročila, da se je šele pozneje pojavila povsod močna slana, ki je marsikje napravila primerno škodo, tako posebno na lepo cvetočih češnjah.

Kratka poročila omenjajo, da je huda slana zajela vse Barje tja do lga in da je bila prav na lžanskem silno huda. Češnje so uničene. Poročajo dalje, da je slana prav tako češnje uničila v drugih krajih ljubljanske okolice, v prvi vrsti v onih, kjer jih goji v večjem obsegu. Slana je nekaterim neprevidnim obdelovalcem posmodila tudi že zunaj rastočo zelenjavo, ker je niso čez noč zavarovali pred njo in so se zanašali, da ne bo nič hudega.

Zadnje dneve, skoraj 14 dni, nismo videli pravega pomladanskega sonca in ne občutili prave pomladanske toplote. Vrtili so se deževni dnevi, naletaval je sneg in nastopil je razmeroma močan hlad. Vsi ti vremenski pojavi so pač povzročili, da je zastala vsa rast. Po hladu in dežju pa je vedno nevarnost v zgodnji pomladi, da se pojavi slana, ki nam uničuje neopodirno rastline, napravila dostikrat veliko in neprecenljivo škodo po sadovnjakih in vinogradih. In večerj je nastopila taka nevarnost, da se je okoli bilk ohladila temperatura na 0 stopinj C in so se na njih hlapi spreminili v ledene kristale. Mnogi mladi poganjki sadnega drevja so poškodovani ali pa docela pokončani.

Izkušeni in umni vrtnarji so vsako pomlad vedno pripravljeni, da preprečijo na kak način posledice in nevarnost slane ter obvarujejo svoje vrtove pred hujšimi škodami. Mnogi praktični vrtnarji so se trudili, da bi iznašli praktičen aparat in način, kako naj bi se vselej mogli obvarovati elane. Iznašli so n. pr. »napovedovalca slane«, ki je v bistvu navaden vlagomer ali psihrometer. Vzeli so dva toplomera, prvi je bil vlažen, ki je kazal toploto vlage drugi suh. In začeli so

Dve seji ministrskega odbora za preskrbo in cene

Odbor je ugotovil zadovoljiv položaj prehrane in sklenil nadaljevati delo za obrambo lire

Rim, 5. maja. s. Medministrski odbor za vzporeditev preskrbe, razdelitve in cen se je 2. in 4. maja sešel pod Ducejevim predsedstvom v Beneški palači v navzočnosti tajnika stranke, prizadetih ministrov ter načelnikov v postev prihajajočih organizacij.

Odbor je v začetku razpravljal o položaju prehrane, o čemer je poročal minister za kmetijstvo. Poudaril je, da so kmetje disciplinirano poslušali navodila svojih organizacij glede zbiranja in odajanja pridelkov. To dejstvo dovoljuje soditi, da je položaj v času, ko pohajajo zaloge pridelkov, zadovoljiv.

Finančni minister je potem obsežno pojasnjeval ukrepe, ki so bili izdani po navodilih Duceja, danih v nagovoru na italijanske male vlagatelje. Ti ukrepi o sodelovanju z urejanjem cen in porabe življenjskih potrebščin zagotavljajo obrambo lire. Med temi ukrepi je zlasti treba poudariti Ducejev odlok za vsa ministrstva. Ta odlok določa, da ne sme biti postavljen noben predlog za izdatke, ki ne bi odgovaljal izključno in nepreključno vojnim potrebam, in da bo izpolnitev osebja po posameznih upravnih pagonah pravično in primerno urejena šele po koncu sedanje vojne, navzile ukrepom, ki so bili izdani v zadnjih letih z namenom, da se rešijo razna važna vprašanja, ki so s tem v zvezi. Finančni minister je na koncu pojasnil, da je njegov štiri letni načrt za plačevanje vojne zagotovil možnost, da so državne finance lahko in da tudi bodo kos vojnim naporom in da bodo tudi po koncu vojne lahko zadostile bodočim potrebam. Zaslugo za to imajo davkoplačevalci in pa zaupanje, ki ga čutijo do države vlagatelji. O tem značilno priča obilno podpisovanje zakladnih bonov.

Odbor je nato ugotovil, da je gospodarski ter politični temelj za trdnost italijanskega denarja pokazal, da je treba z vsi silo in na vseh področjih izdelave in razdelitve nadaljevati z akcijo, ki stremi za uestaljitvijo in za zmanjšanjem cen. Odbor je prepričan, da bodo vsi državljani: izdelovalci, prodajalci in potrošniki razumeli, da je nujno, da tudi oni dejansko sodelujejo pri tem delu za skupen blagor.

Minister za korporacije je potem poročal o delu korporacijskega nadzorstva, ki skuša že nekaj časa z neposrednimi preiskavami po različnih podjetjih ugotoviti razloge, ki povzročajo take in take stroške za izdelavo. To dela ministrstvo zaradi tega, da bi določilo cene industrijskim izdelkom. Poudaril je razumevanje in disciplino, s katerima se večina italijanskih podjetij drži določil, ki urejajo izdelavo.

razdeljevanje in cene. Dejal je, da je potrebno, da država strogo in takoj posreduje, če bi kako podjetje ne izpolnjevalo svojih dolžnosti. Vojno ozračje nalaga to dolžnost.

Na koncu je odbor poslušal poročilo kmetijskega ministra o ureditvi konserviranja živil ter sklenil, da je treba ureditev izdelovanja in razdeljevanja kakor koli konserviranih živil do kraja in docela izvesti. Zaradi tega bo treba določiti sveže količine vsakega pridelka, določene za konserviranje in načine za nakup, poleg tega tudi določiti, katere vrste bodo dovoljene in pa cene. Razdeljevanje teh živil potrošnikom bo treba urediti po preskrbovalnem načrtu posameznih pokrajin. Odbor je pooblastil ministra, da glede tega ukrene vse potrebno. Prihoduja seja tega odbora bo 19. maja.

V treh vrstah...

Na delavski praznik 1. maja so bili po raznih epodnejstajerskih krajih postavljeni mlaji, ki so bili lepo okrašeni. Pri narodnih socialistih pomenja okrašeni mlaj simbol dela in radosti. Posebno velik je bil tak mlaj na Solifinjem trgu v Mariboru. Po mlaje je hodila mladina, ki je včlanjena v Domovinski zvezi.

Na mariborskih gledaliških deskah bodo ta teden igrali sledeča glabečna dela: »Grof Luxemburški. Traviata. Dežela smehljaja in Lubezen v ulici škrančkov.« Graško gledališče pa bo gostovalo s kmečko burko.

Z odlokom nemškega državnega kmečkega vodje je bila osnovana kmetijska zveza za Korosko in Gorenjsko. Imenovan je že tudi vodja nove zveze.

Glavna poslovalnica Todtove organizacije za Gorenjsko je v Kranju. Razen kranjske podružnice pa so na Gorenjskem še tri. V celovškem dnevniku poroča poseben poročevalec o delavnosti Todtove organizacije na Gorenjskem v preteklem letu.

Slovečki araki umetnik in štajerski deželni konservator grof. Richter-Binnenthal je bil v turek v Mariboru, kjer si je ogledal muzei. Z mariborskim bogastvom muzeja je bil zelo zadovoljen in zagotavljal, da se bodo kulturni stiki med Gradcem in Mariborom še bolj poglobili.

15 letna Mariborčanka Hilda Stanzer se je v Berlinu s kolesom tako hudo ponesrečila, da je težki poškodbi kmalu tudi podlegla. Prepeljali so jo v Maribor, kjer jo bodo pokopali.

26. aprila so zbirali denar po štajerskih mestih za nemški Rdeči križ. Vse zbirke so vrgle 166.800 mark. Največ so nabrali v celiskem okraju, naimani pa v Trbovljah.

V Mihovem, občina Kostanjevica je, Jože Slodovč, 9 letni fant, pri delu vtaknil roko v samorezno. Ostro rezilo mu je odrezalo roko v zapestju. Fantka so prepeljali v kandiško bolnišnico.

Cel voz lista se je zvrnil na 19 letnega Antona Serar iz Zalne na Dolenjskem. Pri tem si je fant zlomil desnico. Na zdravljenje je prišel v novomeško bolnišnico.

Urejanje cestišča pred tržnicami

Ljubljana, 4. maja.

Ze odkar stoje nove mesarske stojnice, se delavci niso brigali za cestišče pred njimi. Zemlja, ki je bila naložena skoraj do gornjega roba tržnega hodnika, se je morala »usteti«, kakor se temu reče. Čez zimske mesece in v deževnih dneh se je zemlja že toliko sesedla, kolikor je bilo potrebno. Ze dobrih štirinajst dni mestni delavci pridno urejajo cestišče. Najprej so odmetali gornje zemeljske plasti za dobrega četrta metra. Potem je mestni valjar opravil svoje delo in slatil zemljo, zdaj pa so mestni vozniki navozili še ostrorobnega kamenja, ki ga bodo posuli. Potem pa bo moral na delo zopet valjar. Ko bo vse to storjeno, ne bo pred stojnicami v deževnih dneh nobenega blata ali velikih mlakuž, ker bo cestišče tako urejeno, da se bo voda sproli odtokala.

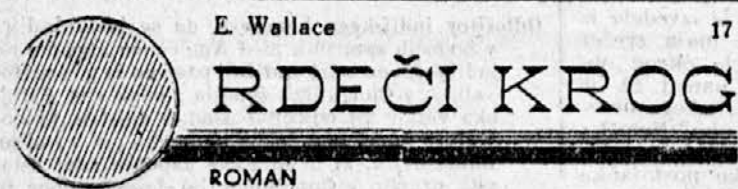
rektne vozne karte za vse kraje zasedene Francije.

Po najnovejši uredbi bodo v hrvaških državnih uradih odslej uradovali od 8. do 13. in od 16. do 19. ure.

Po celi Hrvaški so svečano proslavljali mučeniško smrt Zrinjskega in Frankopana. Povsod so bile tudi zadušnice.

V zadnjem službenem hrvaškem listu je izšla zakonska odredba o ureditvi dela in delavnih pogojev na ozemlju hrvaške države. Odredba ima 23 členov.

Zbitevajte povsod naš list!

»Prav tako je, kakor pravite,« je dejal Flush Barnett in se pri tem globoko oddahnil. — »Pošteno se obnašam, delam, da se preživim in sem zaročen ter se nameravam kmalu poročiti.«
»Kaj mi vendar pripoveduješ,« je dejal mr. Parr z dobro hlinjenim presenečenjem. »Katero boš pa vzel: Bello ali Milly?«
»Za Milly sem se odločil,« je dejal Flush, preklinjajoč pri tem odlični spomin policijskega inspektorja. — »Tudi ona živi zdaj pošteno. Dobila je delo pri nekem obratu.«
»V banki Brabazon, če hočemo točno odgovoriti,« je dejal mr. Parr in se potem obrnil, kakor da se je nečesa spomnil. — »Bog ve,« je zamrmral. »Bog ve, če je res tako?«
»Milly je prava dama,« si je mr. Flush podvil za razlago. — »Poštena je pa tako, niti ure ne bi ukradla, četudi bi bilo od tega odvisno njeno življenje. Ne bi rad videl, da bi jo imeli za zlobno, gospod Parr, ker v resnici ni. Oba živita tako, da sama ne more nihče nič očitati.«
Parr se je pri teh besedah dobrodušno nasmehnil.
»To so prav lepe stvari, ki mi jih pripoveduješ, Flush. Kje je Milly zdaj?«
»Zdaj živi v Diggingsu, na drugi strani reke,« je dejal Flush skoraj proti svoji volji. — »Upam, da ne boste šli tja obujati in pogrevati stare storije, mr. Parr?«
»Bog ne daj!« je rekel inspektor vneto. — »Ne, rad bi se namo z njo nekaj pomenil. Morda...« Okleval je. — »Na vsak način pa to lahko počaka.« In zamahnil je z roko. — »Veste, Flush, to najino srečanje je bilo kakor nalašč zame.«
Toda Flush ni bil istega mnenja, čeprav je prikimal.

Torej taka je ta stvar, je dejal sam pri sebi inspektor Parr, ne da bi pri tem na glas izrekel svoja sumničenja. Izrekel jih ni niti pol ure pozneje, ko je srečal Derrieka v njegovem klubu. Čudno je bilo nadalje tudi to, da Parr ni niti z besedico omenil Talijs Drummondove in njene dogodivščine, čeprav sta se z Derriekom pogovarjala o vsem mogočem in nemogočem glede skrivnosti »Rdečega kroga«.

Oba moža sta drugega dne navsezgodaj odpotovala v majhno podeželsko mesto, kjer je bil zaprt neki Ambrose Sibly. Obdržali so ga v zaporu, ker je bil obdolžen umora g. Beardmorea. V družbi obeh mož je bil tudi Jack Beardmore, ki sta mu na njegovo vročo željo dovolila, da ju spremlja. Pri razgovorih, katere sta imela oba detektiva z zakrknjenim zločincem, ki je ubil njegovega očeta, pa Jack Beardmore ni smel biti zraven.

Ambrose Sibly je bil krepak, močno mišičast, kosmatega obraza ter po poreklu napol šved, napol škot. Ni znal niti pisati niti brati. Ze večkrat je imel opravka s policijo, kar je izvedel Parr iz policijskih seznamov, kjer so bili razen Siblyjevih osebnih podatkov tudi njegovi prstni odtisi.

Sibly sploščetka ni bil voljan priznati svojega zločina. To je storil končno bolj zaradi Yalcovih bistroumnih vprašanj kakor po Parrovem prizadevanju.

»Da. Jaz sem to storil,« je končno dejal.

Vsi trije so sedeli v celici. Razen njih pa je bil navzoč v celici tudi uradni stenograf, ki je sproti zapisoval, kar je jetnik izpovedal.

»Pravo srečo ste imeli, da smo te ujeli. Prav gotovo me ne bi, če ne bi bil pijan. In ko smo že pri stvari, ali naj vam priznam, da sem umoril tudi Harryja Hobbsa?« Hobbs je bil moj stari tovariš na parniku... leta 1912. Saj dvakrat me ne morejo obesiti. Ubil sem ga, potem pa sem vrget njegovo truplo čez krov v morje. To sem storil v nekem prepiru, ko sva se sporekla zaradi neke ženske. Bil je v Newport Newsu. Zdaj pa vam bom povedal, gospoda moja, kako je prišlo do tega, da sem umoril gospoda Beardmorea.

Približno mesec dni od tega sem zamudil svoj parnik ter ostal na suhem. Zatekel sem se v mornarsko zavetišče v Woppingu. Od tu so me vrgli zaradi pijanosti na cesto, povrhu tega pa sem bil zaradi vinjenosti še zaprt v ječi, kjer sem presedel teden dni. Če bi me bil tisti bedasti sodnik obsodil vsaj na mesec dni ječe, pa zdaj ne bi bil tukaj. Ono noč potem, ko sem prišel iz ječe, sem se sprehajal po East Endu. Bil sem zelo nesrečen. Povrhu vsega me je mučila še silna žeja in kaj vse bi dal, da bi se lahko spet enkrat opijnil! Počutil sem se zelo zapuščenega in poleg vsega tega me je bolel še zob.«

Parr in Derriek sta se pri tem pomenljivo spogledala in nasmehnila.

»In tako sem pohajal po hodnikih in iskal cigaretnih odpadkov. Mislim nistem na nič drugega, kakor na to, kje bi mogel dobiti kaj za pod zob in kam bi položil glavo čez noč. Začelo je tudi deževati. Vse je že kazalo, da bom moral spet prenočiti na prostem, ko nenadno zaslišim za seboj neki glas, ki mi je dejal skoraj na uho: »Skoči noter!« — Ves iznenaden sem pogledal okoli sebe. Zagledal sem avtomobil, ki se je ustavil tik ob bodnikovem robu. Kar verjeti nistem mogel, da je veljal poziv meni, ko sem razločno slišal moža, ki mi je iz vozila spet dejal: »Skoči noter!« Tedaj me je, na moje veliko začudenje, poklical tudi po imenu. Vstopil sem. Vozila sva se nekaj časa, ne da bi voznik zinil kako besedico. Opazil pa sem, da je voznik vodil avtomobil vedno le po ulicah, ki so bile slabo razsvetljene.

Čez kratek čas pa je ustavil avtomobil ter mi pričel pripovedovati, kdo sem. Lahko si mislite, kako sem bil presenečen. Neznaneec je vedel prav vse iz mojega življenja. Znano mu je bilo celo vse o Harryju Hobbsu. Za tisti zločin sem bil namreč zaslišan in oproščen, to vama mimogrede povem,« je dejal Sibly obema detektivoma. »In potem me je neznani avtomobilist še vprašal, če hočem zaslužiti sto funtov.

Obvezno cepljenje otrok proti davici

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podlagi člena 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 201, na podlagi zakona z dne 10. januarja 1930. in pravilnika ministrstva za socialno politiko in ljudsko zdravje bivše kraljevine Jugoslavije z dne 28. marca 1930. o zatiranju nalezljivih bolezni in cepljenju zoper nje, glede na svoji naredbi z dne 23. avgusta 1941-XIX št. 90 in z dne 23. oktobra 1941-XIX št. 132, glede na to, da je v Ljubljanski pokrajini med nalezljivimi boleznimi davica najpogostejša, smatrajoč za potrebno, da se odredi obveznost cepljenja zoper davico na vsem ozemlju Ljubljanske pokrajine in po zaslišanju pokrajinskega šefa za zdravstvo in ravnatelja Higienškega zavoda, odreja:

Clen 1. Cepljenje zoper davico je obvezno za otroke obojega spola med 18 mesecem in 10. letom starosti, bivaajoče na ozemlju Ljubljanske pokrajine.

Clen 2. Zoper davico je treba cepiti z difteričnim anatoksinom, ki vsebuje najmanj 25 A. E. na 1 cm³ in ki ne sme biti starejši od treh let.

Clen 3. Dobavo anatoksinov za Ljubljansko pokrajino oskrbi Visoki komisar na predlogu pokrajinskega šefa za zdravstvo, upoštevaje število oseb, ki naj se cepijo.

Cepivo hrani Profilaktični center pri Higienškem zavodu v Ljubljani.

Clen 4. Če se uporablja difterični anatoksin 25 A. E., se praviloma daje dva podkožna vbrizga, in sicer po 1 do 2 cm³ v razmaku 15 do 21 dni.

Ob morebitni potrebi profilakse je dovoljen, po presoji pokrajinskega zdravstvenega oblasti, še tretji vbrizg z 2 cm³ iste vrste anatoksinov, in to 6 mesecev ali eno leto po drugem vbrizgu.

Ce se opravljata cepljenje proti osepnicam in cepljenje proti davici sočasno, se uredi tako, da se prvi vbrizg anatoksinov opravi sočasno s cepljenjem proti osepnicam, drugi vbrizg anatoksinov pa po 15 do 21 dneh ko se pregleduje uspeh cepljenja proti osepnicam.

Clen 5. Cepljenja so oproščeni, po presoji pristojnega okrajnega zdravnika, otroci, ki so slabotni, limfatični, jetični, z ledvičnimi obolenji, ki bolujejo za eksudativno diatezo, bolni na srcu in tišči,

ki so že imeli davico ali bili cepljeni proti davici.

Clen 6. Javno cepljenje je brezplačno in ga morajo opraviti občinski zdravniki.

Ce je oseb, ki naj se cepijo mnogo, pomagajo okrajni zdravnik in zdravnik Higienškega zavoda.

Zasebni zdravnik smejo cepiti po naročilu otrokove rodbine, a vselej le ob gornjih pogojih. O vsaki cepitvi morajo takoj, ko opravijo drugi vbrizg, poročati pisмено Higienškemu zavodu v Ljubljani in okrajnemu načelstvu ali mestnemu fizikatu in pri tem navesti ime, priimek, očetovo ime in starost otroka, izvor cepiva, uporabljen metodo in število opravljenih vbrizgov.

V takih primerih se cepivo lahko dobi iz zaloge Higienškega zavoda za plačilo samo nabavnih stroškov.

Clen 7. Higienški zavod, okrajna načelstva in mestni fizikat morajo imeti vse cepilnice v stanodnem razvidu.

Pred vsako redno cepilno dobo mora občinski anagrafični urad izročiti Higienškemu zavodu in okrajnemu načelstvu ali mestnemu fizikatu abecedni seznam vseh otrok, ki so dopolnili 18 mesecev starosti.

Clen 8. Listinam, predpisanim za sprejem v osnovne šole, se mora priložiti sprilcevalo o opravljenem cepljenju proti davici.

Za sprejem v klimatične kolonije in druge otroške skupnosti je potreben dokaz, da se je cepljenje opravilo vsaj en mesec pred prihodom v zavetišče.

Clen 9. Ravnatelj Higienškega zavoda, ljubljanskega županu in okrajnim komisarjem se poverjata izvedba te navedbe in določitev kraja, dneva in ure, kje in kdaj naj se opravi cepljenje.

Clen 10. Osebe, ki imajo nad obvezniki cepljenja očetovsko oblast, varuštvo ali skrbstvo, in vsi drugi, ki bi prekršili določbe te navedbe, se kaznujejo v denarju do 1000 lir.

Clen 11. Naredbi z dne 23. avgusta 1941-XIX št. 90 in z dne 23. oktobra 1941-XIX št. 132 se razveljavljata.

Clen 12. Ta naredba stopi takoj v veljavo in se objavi v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Novice iz Države

17 letnica ustanovitve Dopolavora. 1. maja je praznovala narodna organizacija Dopolavoro 17 letnico svojega obstoja. Ustanovljena je bila zato, da bi se poskrbelo za zdravo zabavo delavstva in drugih članov, kakor tudi za pravilno izrabo prostega časa vseh, ki jim delo ali pa razmere ne dovoljujejo za zdravje prepotrebnega razvedrila. Sedaj ima organizacija že nad štiri milijone članov, toda ne omejuje se le na civilne sloje, pač pa prireja prireditve in zabave tudi za vojaštvo. V vojnem času si je organizacija nadela novo nalogo, namreč propagiranje tako imenovanih »vojnih vrstov.« Uspeh je bil ta, da je bilo lani obdelanih za več kakor 16 milijonov kvadratnih metrov parkov in travnikov v mestih in večjih krajih in da je bilo s tem pridobljenih mnogo količin živil.

Poroča vojakov po radiu. Zaradi izrednih razmer je Cerkev dovolila poroke vojakov, ki so na bojiščih, s svojimi izvoljenkami, ki so v domovini. Poročni obredi se prenesejo po radiju in jih ženin vojak lahko posluša in obredi vsaj duhovno prisostvuje. V nedeljo je bila takšna poroka v Benetkah. Šest deklet se je poročilo po radiu s svojimi fanti, ki so v vojaški skupini. K slovesnemu obredu v stolni cerkvi je prišlo mnogo odličnega občinstva, med njim tudi genovski vojvoda, vojaški nadškof Bartolomassi ter končno tudi beneški patriarh Piaza. Msgr. Bartolomassi je opravil cerkvene poročne obrede, sv. mašo pa jebral patriarh, ki je v svojem nagovoru podčrtal dolžnost prebivalstva, ki je v zaledju, da mora varovati domove in vzgajati mladi rod in storiti vse, da bodo njihovi svojci na bojiščih dobivali od doma vse, kar jim je potrebno, da bo domovina iz borbe izšla zmagovita.

Važen železniški sporazum. V Trieste je iz Sofije prispelo poročilo, da je bil tam sklenjen sporazum med železniškimi ravnateljstvi držav jugovzhodne Evrope. Sporazum so podpisale Italija, Francija, Švica, glede potniškega prometa iz imenovanih držav na Hrvaško, Srbijo, Bolgarijo in Grčijo in obratno. Sporazum vsebuje tudi določilo, da bodo vsi ti potniški vlaki vozili skozi Trieste.

Tat, ki se je ustrašil umetne roke. Železniški upokojenec Constantino Pedrollo iz Milana je prišel nekega dne na svoje stanovanje in zapazil, da nekaj v njem ni v redu. Več stvari je bilo razmetanih, kar je kazalo, da je prišel med njegovo odsotnostjo na obisk neznanec, ki je bil bržkone tat. Pedrollo je bil štedljiv mož, ki je nosil leseno levo roko, ker je pravo izgubil pri neki nesreči. Ko je svojo sobo natančno pregledal, je ugotovil, da mu ni tat odnesel prav nič. Najbrže se je bil ustrašil umetne roke, ki je mela izpod postelje odeje, misleč, da je to prava roka.

Vojni ranjenci in pohabljeni pri papežu. V turek, ko je bil običajni dan sprejemov pri papežu, je prišla obiskat sv. očetu tudi velika skupina italijanskih vojnih ranjencev in pohabljenec. Sv. oče je tudi dovolil, da so to avdienco posneli za film, ki ga bodo pod naslovom »Angelski pastir« kmalu vrteli po vsej državi in s njim prikazali življenje in delovanje poglavarja katoliške cerkve. Sv. oče se je zanimal za vsakega ranjenca posebej in jih tolažil. Ranjenci so podarili sv. očetu več spominčkov iz svojih vojnih pohodov, za kar se jim je papež pristočno zahvalil. Končno je vsem podelil svoj blagoslov.

Zgodba o izgubljenem dragocenem prstanu. Benečan Abbiati Giuseppe je na cesti izgubil dragocen prstan, posut z briljanti, katerega vrednost je znašala okrog 30.000 lir. Mož pa je kmalu izvedel, da je nek žena našla prstan in zato je šel k njej in res ugotovil, da je prstan njegov. Toda najditeljica ni na noben način hotela prstana vrniti. Kljub nagradi, katero ji je Abbiati ponudil, se žena ni dala omehčati. Preostajalo mu ni drugo, kakor, da se je obrnil na policijo, da bi mu pomagala priti do izgubljenega prstana.

Nobenih romanj v Rim na papežovo proslavo. Glavni odbor za pripravo slovesnih proslav papeževskega jubileja, je sporočil vsem škofjskim odborom, naj se vernikom objavi, da ne bo nobenih romanj v Rim za papežev jubilej, ker čas ne dovoljuje tega in ima zato vsa proslava bolj intimen značaj. Pač pa naj se verniki tedaj v molitvi spominjajo svojega poglavarja.

Rjavi premog v Valdarnu. Področje okrog Valdarna, kjer so velika ležišča rjavega premoga, daje letno več kot tretjino dela premoga, kar se ga pridobi v vsej državi. Del področja, ki spada v pokrajino Firenze, daje letno po 300.000 ton, ostali del v pokrajini Arezzo pa 800.000 ton. Zadnja leta se je izrabljanje rudnega zaklada povečalo, kajti premogovna družba je žrtvovala 21 milijonov lir za povečanje naprav, vzporedno s tem pa se je število rudarjev povečalo za 4000. Ta rjavi premog uporablja v največji meri industrija za pridobivanje raznih derivatov, docim se ta premog malokje uporablja za kurivo.

Ljubljana

Koledar

Danes, torek 5. maja: Pij V., papež
Sreda, 6. maja: Janez p. L. v.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa cesta 43; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4; mr. Ustar, Selenburgova ulica 7.

Danes na Grabnu in Viču, jutri pa v Spodnji in Zgornji Šiški, bodo zdravniki mestnega fizikata cepili otroke zoper koze po naslednjem razporedu: današnji torek, 5. maja, naj starši pripeljejo svoje otroke k cepljenju ob 17 v ljudsko šolo na Zoisovo cesto in v ljudsko šolo na Vič, jutrišnja sredo, 6. maja, že ob 16 pa v ljudsko šolo v Sp. Šiški, ter ob 17 v ljudsko šolo v Zg. Šiški. Opozarjamo starše na razglas o cepljenju, ki je nalepljen na vseh mestnih razglasnih deskah, na cerkvenih vratih itd.

V drugem tednu omejitve izhoda iz Ljubljane je na meji na Tržaški cesti nekdo hotel izročiti prazno kanto za mleko in Lir 10.— poizvedujoč za gosp. Šušteršič, katere osebe pa vkljub prizadevanju ni mogel najti. Prosimo, da se tisti zgledajo v notarski pisarni dr. Burgerja, Tavčarjeva 5. Za zamudo časa prejme nagrado.

Člani društva upokojencev in tudi člani društva železniških upokojencev naj ne hodijo sami v mestni domovinski urad po domovnice in potrdila o bivanju ki jih potrebujejo za ureditev pokojninskih prejemkov, ker bo mestno poglavarstvo dalo domovnice in potrdila o bivanju obema društvoma na podlagi seznamov, ki jih bosta napravili obe društvi upokojencev. Zato naj se pa člani obeh teh društev obračajo na svoji društvu, kjer bodo dobili domovnice in potrdila. Upokojenci pa, ki niso člani teh dveh društev, pa morajo prositi za domovnico s posebno neokolkovano prošnjo, naslovljeno na domovinski urad mestnega poglavarstva. Prav tako morajo vsi upokojenci prositi za potrdila o bivanju s posebno neokolkovano prošnjo, naslovljeno na mestni anagrafski urad. Obe prošnji je treba vložiti v glavnem mestnem vložišču v pritličju leve hiše magistrata za vodnjakom na Mestnem trgu. Hoja upokojencev v mestni domovinski urad po navedene dokumente je torej popolnoma brezuspešna ter pomeni samo izgubo časa in motenje z delom že itak preobremenjenih mestnih uslužbencev, ki zavlačuje tudi pisanje teh potrdil, da bi morali upokojenci nanje dalj časa čakati po lastni krivdi.

Nakaznice za semenski fižol dobe interesenti, ki so vložili prošnje zanj, današnji torek, 5. t. m. na mestnem gospodarskem uradu v sobi št. 36 v II. nadstropju Beethovnova ulica št. 7, in sicer od 8. do 9. interesenti z začetnimi črkami prijnikov od A do D od 9. do 10. od E do J, od 10. do 11. pa od K do M. V sredo 6. t. m. pa dobe nakaznice interesenti z začetnicami N do P od 8. do 9., z začetnicami od R do S od 9. do 10. in od T do Z od 10. do 11. ure. S temi nakaznicami pa bodo dobili fižol v skladišču Gospodarske zveze v Maistrovi ulici št. 10 v sredo 6. t. m. od 8. do 12. ure lastniki nakaznic z začetnicami od A do J, popoldne od 15. do 18. ure pa od K do M, a v četrtek 7. t. m. od 8. do 12. ure od N do R in popoldne od 15. do 18. ure interesenti z začetnicami S do Z. Zamudniki, ki so vložili prošnje za fižol, naj pridejo po nakaznice v mestni gospodarski urad v Beethovnovi ulici št. 7 v četrtek 7. t. m. od 8. do 12. ure, a po fižol naj s temi nakaznicami gredo v Maistrovo ulico št. 10, v petek 8. t. m. od 8. do 12. ure. Vse opozarjamo, naj se natanko ravirajo po tem razporedu, da ne bo nepotrebnega čakanja in zmede.

»60 let šole Glasbene Matice« je naslov predavanja, ki ga bo imel v petek, dne 8. t. m. ob 18 v mali filharmonični dvorani Karel Mahkota. Predavanje je prva prireditev propagandnega tedna Glasbene Matice, ki je priredjen pod naslovom »Učite se glasbe« ob 60 letnici Glasbene Matice ljubljanske. Predavanje bodo pojasnjevale številne skriptične slike. Vstop k predavanju je prost.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Torek, 5. maja ob 17.30: »Ifigenija«. Red.
Torek.
Sreda, 6. maja ob 17.30: »Vdova Rošlinka«. Red.
Sreda.
Četrtek, 7. maja ob 17.30: »Zaljubljena žena«. Red.
Četrtek.
Petek, 8. maja: Zaprto.

Opera:

Torek, 5. maja: Zaprto.
Sreda, 6. maja ob 17: »Orfej in Evridika«. Izven.
Znižane cene od 15 lir navzdol.
Četrtek, 7. maja ob 17: »Don Pasquale«. Izven.
Znižane cene od 15 lir navzdol.
Petek, 8. maja ob 15: »Indija Koromandijac«. Madinska predstava. Zelo znižane cene od 12 lir navzdol.
Sobota, 9. maja ob 17: »Priatelj Fric«. Red B.

Športni drobci

Preteklo nedeljo sta se v Berlinu pomerila mnogo obetajoči švedski prvak Tandberg in nemški boksaški prvak Neusel. Pomerila sta se za prvenstvo v teški kategoriji. Neusel je bil že od vsega začetka boljši in je končno tudi zmagal po točkah. Prireditve je bila v berlinski športni palači.

Dunajski kolesarji so zadnjo nedeljo priredili cestno dirko na 127 km dolgi progi. Splet se je uveljavil moister Karl Kühn, ki je omenjeno progo prevozil v 4:27.15. Rezultat je prav dober, čeprav je Kühn star že 40 let.

Mednarodna rubla tekma med Italijo in Romunijo, ki je bila zadnjo nedeljo v Milanu, se je končala z visoko italijansko zmago. Italijani so zmagali z 22:3.

V krožni vožnji po Toscani zadnjo nedeljo so vozili najboljši italijanski dirkači. Zmagal je mnogo obetajoči Ortelli v času 7:30:45. Drugi je bil Bartali 7:33:25; tretji je bil Scervadi, kateremu je sledil Vicini in Coppi. — V ocnici za celo krožno vožnjo po Italiji vodi še vedno Levri z 8 točkami.

Bojari bodo letos prirediteli nekaj velikih cestnih in dirkaliških kolesarskih dirk. Največja bo vsekakor dirka okrog Bolgarije. Razdeljena bo na 2 etapi. Prvo etapo bodo vozili od 15. do 22. maja, drugo etapo pa od 16. do 20. junija. Na vse objavljenе dirke so povabljeni tudi Hrvati, ki se zato že vestno pripravljajo. Prihodnjo nedeljo bodo Hrvati priredili veliko kolesarsko dirko na 100 do 120 km dolgi progi.

V Luqanu sta se zadnjo nedeljo pomerili hokejski moštvi iz Italije in Švice. Švicari so zmagali tesno z 2:1. Tudi italijanska reprezentanca je odlično igrala.

V visokoškolskih jadrlnih tekmah, ki so bile te dni v Triesteju med italijanskimi in madžarskimi visokošolci, kjer je slo za Horthyjev pokal. Zmaga so Italijani s skoraj 100 točkami pred madžarskimi gosti.

V Argentini so se zelo pridno pripravljali za vseameriške športne igre. S temi igrami, za katere je bilo izdanega že zelo veliko denarja, pa zdaj ne bo nič. Prva odpoved je prišla iz USA, ki se opravičujejo s tem, da je potovanje v sedanjih okoliščinah zelo neprikladno. Odpoved USA je za

ves športni svet, posebno pa še za ameriški, velika senzacija. Enako se izgovarjata tudi Uruguay in Brazilija.

17. t. m. se bodo v Milanu pomerili med seboj najboljši italijanski in švedski teški atleti. Švedi so že imenovali svoje izbranice, pa tudi Italijani jih bodo v kratkem.

Te dni so v Berlinu slovesno praznovali 50 letnico, odkar je bila ustanovljena nemška atletska zveza.

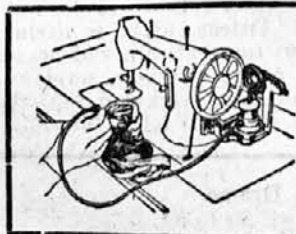
Pred kratkim je bilo v Stockholmu veliko igralno tekmovanje, na katerem je Björn Borg postavil spet nekaj odličnih rezultatov. Tako je igral 200 prosto v času 2:18, samo za 6 desetink sekunde pa je bil slabši njegov rojak Olson. Na 100 m hrbtvo je bil dosežen čas 1:13, pri ženskah pa je najboljša igrala na 100 m 1:17.9.

V Kopenhagnu so te dni tekli čez drn in strn. Proga je bila za seniorje dolga 5.5 km. Proti vsemu pričakovanju je prišel prvi na cilj šele 21 letni Alf Olsen v času 18:34.3. Ta čas je boljši od nekdanjega svetovnega rekorda. Ker je Olsen še zelo mlad, pa prerokujejo športni strokovnjaki veliko bodočnost. Na progi 3.5 km je prišel prvi na cilj Hölström v času 11:00.23 min. Na progi 7 km pa je bil najboljši čas 24:00.6 min.

20. t. m. se bosta na Dunaju pomerili najboljši moštvi Nemčije in Madžarske v hokeju na travi. Istega dne bo odigrana velika tekma za Tschammerjev pokal med Wackrom in Rapidom, ki bo odločil zmagovalca.

Na velike teniške tekme, ki bodo te dni v Berlinu, so povabljeni tudi najboljši Romuni.

Nova uprava mestnih podjetij v Ljubljani, ki je bila ustanovljena 23. marca t. l. na seji mestnega sveta, je začela 1. maja t. l. posloovati ter je ta dan prevzela vse finančno gospodarsko poslovanje mestne elektrarne, plinarne, vodovoda, klavnice, Mestnega pogrebnege zavoda in mestne pristave. Pri upravi mestnih podjetij bo poseben upravni odbor za vsa našeta podjetja, zato so pa dosedanja odbori pri posameznih mestnih podjetjih prenehali s svojim delovanjem. Začasno ima ta osrednja uprava mestnih podjetij svoje prostore v III. nadstropju kresije na Nabrežju 20. septembra št. 2, ter posluje za stranke kot drugi uradi mestnega poglavarstva, a blagajna je odprta samo od 8. do 12. ure.

VICTOR

(Brevettato) (Patentirano)
Novo apparecchio rimagnonizzante. Nessun consumo di energia. Rendimento massimo. Affidiamo concessione

Nov aparat za krpaje nozavie, brez porabe elek. energije, zmogljivost kar največja. Oddajamo dovoljenja

Soc. An. R. I. M. A. - Via Confalonieri 36 - Milano

KONEC GREENEJEV

S. S. van Dine

KRIMINALNI ROMAN

59

Zločin št. 3.

48. Rex umre z izrazom spokojnosti na licu, ustreljen s samokresom kalibra 32, ob enajstih dvajset minut. Bilo je to dvajset dni po Chestrovi smrti in pet minut potem, ko je Ada telefonirala iz urada Okrožne uprave.

49. Na njegovem mrtvem obrazu se ne razodeva niti strah niti kakšno začudenje. Njegovo truplo so našli na tleh blizu kamina.

50. Narisani načrt, ki naj bi ga bil na Adino prošnjo prinesel na urad Okrožne uprave, izgine.

51. Nihče v prvem nadstropju ne sliši strela, čeprav se bila sobna vrata odprta. Natančno pa ga sliši Sproot, ki je spodaj v shrambi.

52. Von Blon je v Sibilini sobi, Sibilina pa v trenutku zločina koplje psička.

53. Najdejo se sledovi stopinj v Adini sobi.

54. Ene same stopinje vodijo od hišnega pročelja do balkona.

55. Stopinje so morale biti narejene ob devetih dopoldne.

56. Sibilina se brani oditi.

57. Galoš, ki jih je zločinec imel na sebi, kakor se vidi po stopinjah, se najdejo v shrambi, čeprav jih tam ni bilo tedaj, ko so hlo preiskovali, da bi našli samokres.

58. Galoš se bile položene nazaj, kjer so bile prej skrite, toda naslednjo noč izginejo.

Zločin št. 4.

60. Dva dni po Rexovi smrti sta Ada in stara Greenejeva gospos zastrupljeni dva-

najst ur druga za drugo; Ada z morfijem, gospa Greenejeva pa s strihniom.

61. Ada je zaradi takojšnje pomoči rešena.

62. Von Blon je zapustil hišo malo prej, ko Ada spije strup.

63. Sproot najde po zaslugi Sibilinega psička Ado, ko umira.

64. Morfij je prinesen juhi.

65. Ada zatruje, da ni videla v sobi nikogar, da pa je bila preden je pojedla juho, v Julijino sobo.

66. Niti Ada, niti postrežnica se ne spomnita, da bi videli psička v sobi.

67. Greenejeva gospa zaradi učinka strihnina umre naslednjo noč.

68. Strihnin je bil zadan ob enajstih zvečer.

69. Postrežnica je bila od enajstih do pol dvanajstih zvečer v svoji sobi v tretjem nadstropju.

70. Von Blon prebije večer pri Sibili, ki pravi, da je odšel od nje ob pol enajstih.

71. Zoprn okus strihnina ublaže s citrokarbonatom, ki ga Greenejeva gospa ni mogla pripraviti sama.

72. Sibilina se odloči, da odide v Atlantic City ter zapusti New York že popoldne.

73. Z julijim samokresom je zločinec streljal na Julijo, Ado, Chestra in Rexa.

74. Stopinje so bile narejene samo s tem namenom, da bi preiskavo speljale na napačno pot.

75. Morlica sta spoznala Julija in Chester in je imel prost vstop v njuni sobi.

76. Ada zločince ni mogla prepoznati v njene sobo da je prišel skrivaj.

77. Priblizno tri tedne po Chestrovi smrti je Ada prisla v Markhamov urad in rekla, da mora povedati važne stvari.

78. Ada obvesti, da je zvedela od Rexa, da je on silil strel, pa si tega ni upal povedati. Ada prosi, naj ga zaslišijo.

79. Ada pove, da je našla simbolično skico blizu vrat, ki drže v knjižnico.

80. Na dan Rexove smrti Von Blon sporoči, da so mu bili, najbrž v Greenejevi hiši, izmaknjeni trije gram strihnina in šest gramov morfija.

81. Ugotovi se, da nekdo zahaja v knjižnico. Knjige, ki jih bere, so: priročnik za preiskovalne sodnike, dve knjigi o strupih in dve, ki se bavita z vprašanjem živčne ohromelosti.

82. Vztrajni pomočni bralce zna dobro nemško, ker so tri navedenih knjig pisane v nemščini.

83. Galoš, ki so izginile iz omare, se najdejo v knjižnici.

84. Nekdo prisluškuje pri vratih ko se mi v knjižnici razgovarjamo.

85. Ada sporoči, da je videla staro gospo Greenejevo hoditi po hodniku.

86. Von Blon zatruje, da ohromelost, kakršno ima gospa Greenejeva, izključuje vsako možnost zibanja.

87. Von Blon privoli v posvetovanje z Oppenheimerjem.

88. Von Blon obvesti gospo Greenejevo, da bo to posvetovanje prihodnje dni.

89. Gospa Greenejeva je zastrupljena pred obiskom dr. Oppenheimerja.

90. Ogled trupa pokaže, da so bile pri gospe Greenejevi mislice na nogah popolnoma suhe.

91. Ko Ada izve, kaj je zdravnik ugotovil pri ogledu trupa, še vedno vztraja pri podrobnosti glede obratne rute ter končno pripozna, da je tudi Sibilina tu pa tam, vseh nosila tiste materine ovratne ruto.

92. Pri zasliševanju v zvezi s tem izrazi gospa Mannheimova domnevo, da je Ada videla Sibilino, ne pa gospe Greenejeve.

93. V trenutku, ko je bila Julija ustreljena in tedaj, ko je zločinec oddal strel tudi na Ado, so bili, oziroma so mogli biti v hiši Chester, Sibilina, Rex stara gospa

Greenejeva, Von Blon, Barton, Hemming, Sproot in kuharica.

94. Tedaj, ko je bil umorjen Chester, so bili oziroma so ugnali biti doma Sibilina, Rex, Greenejeva gospa, Ada, Von Blon, Barton, Hemming, Sproot in kuharica.

95. V trenutku Rexovega umora so bili oziroma so ugnali biti v hiši Sibilina, gospa Greenejeva, Von Blon, Hemming, kuharica in Sproot.

96. Ko je bila Ada zastrupljena so bili ali pa so ugnali biti v hiši Sibilina, stara gospa, Von Blon, Hemming, Sproot in kuharica in Sproot.

97. Ko pa je bila zastrupljena Greenejeva gospa, so bili oziroma so ugnali biti tam Sibilina, Von Blon, Ada, Hemming, kuharica in Sproot.

Markham je za trenutek umolknil, potem pa položil zvezek s temi podatki na mizo.

»Da, Vance, čisto pravilno si pribil najvažnejša dejstva, toda jaz še vedno ne morem najti nobene zveze med njimi. Zdi se mi celo, da ta navedena dejstva samo še bolj povečujejo zmedo.«

»Nasprotno Markham, prepričan sem, da jim je treba samo enake razlage, zlasti pa, da jih je treba znova primerno urediti. Če jih razčlenimo, kakor je treba, nam bodo odkrila vse tisto, kar bi radi zvedeli.«

»Toda, ali je mogoče dati vsemu kak določen smisel?« je odvrnil Markham, če kar malo razdražen.

»Da, nekaj črt za splošni obris lahko pokažemo. Toda celota se mi izmiška. Čutim pa, da nam nekaj izredno važnega se ni znanega. Ne rečem, da bi bila razlaga teh dejstev nemogoča, go-

tovo pa bi bila dosti lažja, če bi lahko odkrili še tisto, kar pogrešamo.«

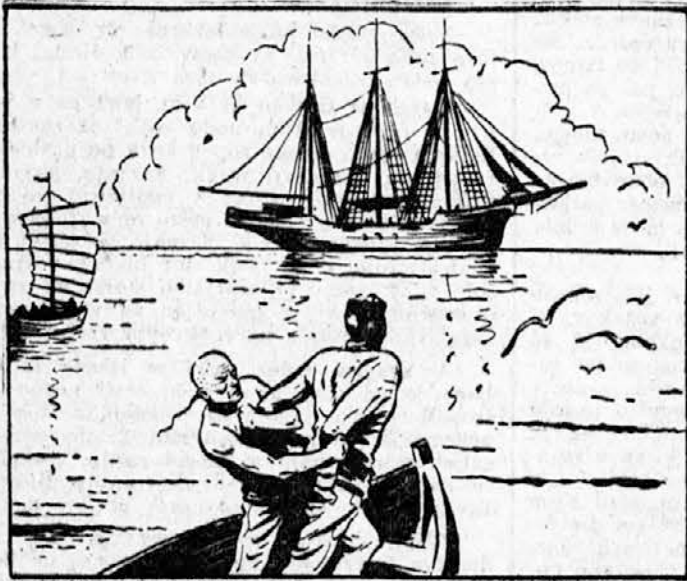
Nekaj minut pozneje, ko smo se vrnili na Markhamov urad, je Markham prejel neko pismo.

Andrejčkov
Jože:

Žalost in veselje

Roman
v slikah

Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

592.

Potem je vzel Aleša s sabo, češ da gre sam z njim po denar. Aleš je pa videl, da se je vse roparsko brodovje začelo pomikati proti »Lastovici«. Spoznal je, da jo hočejo napasti. Ko so prišli blizu ladje, je zato začel na ves glas vpiti in opozarjati tovariše. Roparji so ga zgrabili in mu grozili s smrtjo, a se ni menil zato.

593.

Ti-un-lin je poslal ladjo s svojim služabnikom na »Lastovico« po denar. Druge roparske barke pa so se ji medtem bolj in bolj bližale. A ko je Ti-un-lin dal znamenje za napad, so se pa z »Lastovico« zablistali topovi. Dve roparski ladji sta šli takoj na dno. Ti-un-lin je ves besen planil nad Aleša, zakaj pogruntal je njegovo zvižajo.

594.

Rjovel je nad njim, da ga je osleparil, Aleš se mu je pa samo smejal, češ, saj si sam bral pismo. Zato ga je Ti-un-lin spet odvedel nazaj in ga dal zapreti na svojo ladjo! Povedal mu je še, da bo za kazen po kitajsko tepen, potem mu bodo pa trebuh prerežali. Aleš je pri tem kar mrz strel, zakaj vedel je dobro, kaj se to pravi.

Zaloge poletne toplote za zimo

Duhoviti predlogi, kako bi se dale prihraniti ogromne količine danes še posebno dragocenega premoga

»La Correspondenza« prinaša iz Rima zanimiv članek, v katerem načena posebno za sedanje čase važno vprašanje, kako porabiti za kurjavo čim manj premoga, zani pa najti primeren in čim cenejši nadomestek. Clankar navaja nekaj duhovitih predlogov, naj se tista množina toplote, kolikor jo je poleti v raznih električnih centralah preveč na razpolago, nekako zbere v »skladišča« ter potem pozimi uporabi za ogrevanje stanovanj ali kakšnih drugih prostorov. Takole piše:

Svojčas je Seehaus predlagal, naj se začne zbirati za ogrevanje stanovanj in drugih prostorov toplota, ki jo daje na razpolago tisti del električne energije, kolikor jo je v vročih poletnih mesecih odveč. Vendar pa bi postavitev naprav, v katerih naj bi se zbirale po gornjem predlogu zaloge toplote, zahtevala precej denarja, in je zelo dvomljivo če bi se takšno kopičenje toplotnih zalog za zimski čas res splačalo tudi če bi bil električni tok še tako poceni.

Precej podoben predlog je nekoliko pozneje postavil neki A. Spoerli. Po njem naj bi se proizvajala za potrebe industrije vroča para in segrevala voda s tisto električno energijo, kolikor bi je bilo odveč. Na ta način bi se po njegovem mnenju prihranilo mnogo premoga, ki ga pozimi ljudje porabijo za kurjavo po svojih stanovanjih in v druge namene. Pri vsem tem pa bi bilo treba le del tistega denarja, ki bi se porabil za postavitev večjih zbiralnikov toplote, za kakršne se je v svojem predlogu zavzemal prej omenjeni Seehaus. Zadostovalo bi že, če bi izdelali edino posebno termoelektrične aparate, vsi vodni zbiralniki pa bi bili čisto odveč. Izvedba tega drugega načrta bi bila torej dokaj cenejša, kar je gotovo tudi važno.

Švicarska jezera naj bi grela stanovanja

Zdaj pa piše agencija »La Correspondenza«, da je neki A. Gasser našel še nov način, kako bi se dalo rešiti to važno vprašanje, nadvse važno zlasti za sedanje čase, ko je premoga takorekoč kar malo škoda za kurjavo. On predlaga, kakor je podobno predlagal že Seehaus, naj se zgradi veliki zbiralnik toplote vode in sicer kje na področju okrog švicarskih jezer. Njih stene naj bi imele dobre izolatorije, to se pravi, zgrajene bi morale biti tako, da toplota iz njih ne bi uogla preveč uhajati, notranji pritisk na stene pa naj bi ne bil preveč hud, zaradi česa bi bile stene lahko šibkeje in tako stroški pri graditvi takšnih rezervoarjev manjši.

V zvezi s tem se je porodila tudi misel na termodinamične črpalke, s katerimi bi črpali iz omenjenih švicarskih jezer površinsko vodo, ki je poleti topla 16 do 20 stopinj. To, razmeroma precej toplo jezero vodo naj bi potem napeljali v stanovanja in jo uporabljali za centralno kurjavo.

Zanimivi računi

Izračunali so, da če bi v Švici vse vodno-električne naprave res ekonomično izkoristili, bi lahko dosegli na leto proizvodnjo 20 milijard kwh električne sile, ne pa komaj 7 milijard, kakor zdaj. Če bi od novih 13 milijard kwh samo desetino porabili za ogrevanje prostorov, torej za kurjavo, bi na opisani način lahko oskrbeli s potrebno množino tople vode nič manj ko 400.000 stanovanj.

Za ogrevanje stanovanja, ki je dozdaj recimo potrebovalo 2 toni premoga na leto, kar približno odgovarja osmim milijonom kalorij, bi pri novem načinu ogrevanja prostorov zadostovalo 3.360 kwh poletne energije, pri čemer je treba računati, da gre kakih 30% toplote v izgubo in da lahko razpolagaš na dan s 50 litri do 80 stopinj Celzija segrete vode.

Skrivnost japonskih uspehov – še vedno skrivnost

Japonsko letalstvo in mornarica sta se že 20 let vztrajno vadila in pripravljala, je povedal admiral Macunaga in vsaj delno prekinil zagonetni molk

Ne samo navadni zemljani, pač pa tudi ljudje na višjih, tolikokrat omenjenih »pristojnih« mestih so doživeli brez dvoma precejšnje presenečenje že takoj v začetnem razdobju sedanjega vojne na Tihem in Indijskem oceanu nad pomorskimi in letalskimi silami Japonske in predvsem nad sodelovanjem vojske na tleh in v zraku, kar dokazuje, da se je Japonska morala gotovo tudi s svojim letalstvom dolgo časa in popolnoma na skrivaj pripravljati, čeprav za ceno ogromnih žrtv. Admiral Macunaga je zdaj vsaj deloma prekinil to japonsko molčečnost, ki so jo na tako občudovanja vreden način ohranili Japonci do danes ter povedal, da sta se japonsko letalstvo in mornarica že dvajset let vztrajno vadila.

Od časa washingtonske konference – oziroma tedaj, ko Anglija in Združene ameriške države niso hotele priznati Japonski istih pravic na morju kot sebi – že grade Japonci svo-

Gasserjev predlog tvori tudi podlago večjim načrtom, ki jih nameravajo izvesti. Po njem naj bi s pomočjo posebnih črpal nakopičili zaloge poletne toplote v posebne zbiralnike, iz teh pa bi jo potem oddajali v številna javna poslopja v Zürichu. Vse to pa naj bi imelo predvsem namen, prihraniti čimveč premoga, oziroma ga čim manj porabiti za kurjavo.

Električne centrale – »centrale za toplo vodo«

Da bi se tak način ogrevanja stanovanj čim bolj na splošno vpeljal, bi morali seveda električne naprave in zlasti centrale preurediti tako, da ne bi proizvajale samo električnega toka, pač pa, da bi postale tudi nekatere centrale za toplo vodo. Velikega pomena bi bile takšne naprave ne samo v Švici, pač pa tudi drugod, zlasti pa še v obmorskih pokrajinah, kjer tam bi na opisani način lahko izkoristili poletno toploto morske vode za ogrevanje stanovanj v zimskih mesecih.

Za konec naj navedemo samo tale primer: Preureditev električne centrale v Rheinau-u v »centralo za toplo vodo« po gornjem vzorcu, bi dala možnost, da bi v zimskih mesecih iz nje dobivalo vročo vodo do 30.000 stanovanj. Kakšno korist bi prinesla ta novost, se vidi iz trditve, da bi na ta način samo v Rheinau-u lahko prihranili na leto do 70.000 ton premoga.

je pomorsko letalstvo in izpopolnjujejo najsodobnejše in nevarno orožje, ki se imenuje

torpedno letalo

Trije najboljši letalci so dali pri preskušnjah s temi letali svoje življenje. To so bili stotnik Hirabajaši, Ono in Komaki. Pri poznejših neštetihih velikih skupnih vajah, pri katerih so skušali čim bolj izpolniti brezhibno sodelovanje med letalstvom in mornarico, pa je padlo še mnogo drugih.

Žalostni konec velikih vaj

Posebno žalostno so se končale velike vaje leta 1930., katerih se je udeleževala tudi letalnosilka »Akagi« pod poveljstvom admirala Yamamota, sedanjega vrhovnega poveljnika japonske mornarice. Trideset torpednih letal, ki jih je iznenadil silovit vihar, se ni moglo več vrniti na letalonosilko, čeprav se je ta na vso

moč prizadevala, da bi jih rešila. Razbila so se in z njimi vred so našle smrt tudi vse njihove letalske posadke.

Največje težave imajo takšna letala pri pristajanju na majhnem prostoru letalonosilke, zlasti še tedaj, kadar je morje razburkano in kadar – kakor je to v vojnem času – se je treba odpoledati raznim svetlobnim pripomočkom.

Med pionirji tega novega orožja je zlasti znan poročnik Kira, iz čigar šole sta pozneje izšla dva najsilavnejša japonska letalca podporočnika Kamei in Babstai, ki sta se pri vojaških nastopih zelo odlikovala.

Če je bila tajna tega orožja, vsaj delno odkrita, pa je

še danes kaj malo znanega o japonski mornarici

Gotovo je – pravi poročilo iz srednjeevropskega vira – da je Japonska do zdaj pri svojih nastopih na Tihem in Indijskem oceanu uporabila le majhen del svoje pomorske sile. Kje pa je potem večji del tega presenetljivega brodogoja, o katerem mornariški krogi drugih narodov in pomorski strokovnjaki samo ugibajo in vse do danes nič določenega ne vedo?

V to skrivnost res ni mogoče prodreti. Vojna pristanišča (Kobe, Yokohama, Kure, Nagasaki) so dobro zavarovana pred vsakim poskusom kakšnega napada. Kure, ki so ga Japonci prekrstili v

»zibelko cesarskega tajnega brodogoja«

je pristanišče, ki se mu sploh ni mogoče približati, tako strogi so ukrepi, ki so jih izdali proti tujim vohonom. Kure je tehnično in organizacijsko središče, kakor tudi arsenal in pristanišče, v katerem so rezerve japonskih pomorskih sil in ima najsodobnejše urejene naprave. Poleg močne obrambe pred napadom od morske strani, ima Kure tudi še dve letališči, ki ščitita širen zaliv, ki je nad vse ugoden za zasidranje številnega brodogoja. Nad polovico vojaškem oziru važnih naprav, kot na primer arsenal, skladišča, silosi itd., je na varnem pred morebitnimi letalskimi napadi, ker so vse te naprave globoko pod zemljo.

Najstrožje nadzorstvo nad delavci

Japonci, ki delajo po pristaniščih in ladidelnicah, so pod najstrožjo disciplino. Med delom imajo na sebi posebne obleke, ki jih potem vsak večer agenti tajne policije skrbno pregledajo. Tistega, ki bi se drznil med delom podnevi kaj fotografirati, zadene smrtna kazen. Zadostuje že, če pri kom naidejo le papir in svinčnik, in že ga vtaknejo vsaj za nekaj časa, če ne celo za nekaj let v luknjo!

KORENČEK

J. RENARD

ROMAN GRDEGA OTROKA

Kapeljni.

Korenček se igra sam na sredi dvorišča, da ga gospa Lepicova lahko nadzoruje skozi okno. Vadi se v vzornem igranju, ko se pojavi njegov tovariš Rémy. To je dečko istih let kakor Korenček, šepa in hoče zmeraj tekati, tako da se mu suha leva noga vleče za zdravo desno in je nikoli ne doide. Nosi košaro in pravi:

»Prideš, Korenček? Papa pere konopljo v reki. Pomagala mu bova in bova lovila kapeljne v košaro.«

»Vprašaj mamo,« pravi Korenček.

Rémy: »Zakaj pa jaz?«

Korenček: »Ker meni ne bo dovolila.«

Gospa Lepicova se ravnokar pokaže pri oknu.

»Gospa,« pravi Rémy, »ali hočete, prosim, da vzamem Korenčka s seboj, greva kapeljne lovit?«

Gospa Lepicova pritisne uho na šipo. Rémy kričé ponovi. Gospa Lepicova je razumela. Vidi se, da premika ustnice. Prijateljca ne slišita nič in se neodločno gledata. Ampak gospa Lepicova miga z glavo in razločno odkimava.

»Ne pusti,« pravi Korenček. »Gotovo bo imela vsak čas kakšno naročilo zame.«

Rémy: »Škoda. Na moč bi bilo fletno. Ne pusti, ne pusti.«

Korenček: »Ostani. Igrala se bova tu.«

Rémy: »Ah, to pa ne, glej ga. Rajši lovim kapeljne. Prijetno toplo je. Polno košaro si jih bom nalovil.«

Korenček: »Počakaj malo. Mama pravi vedno najprej, da ne. Potem se včasih premisli.«

Rémy: »Počakal bom četrť urice, ampak ne več.«

Oba stojita na dvorišču, tiščita roke v žepih in potuhnjeno opazujeta stopnišče. Kmalu dregne Korenček Rémyja s komolcem.

»Kaj sem ti rekel?«

Zares, vrata se odpro in gospa Lepicova prestopi stopnico. V rokah ima košaro za Korenčka. Ampak se nezaupno ustavi.

»Oho, si še tu, Rémy! Mislila sem, da si odšel. Povedala bom tvojemu očetu, da zijala prodajaš, in te bo oštel.«

Rémy: »Gospa, Korenček mi je rekel, naj počakam.«

Gospa Lepicova: »Ah, tako, Korenček!«

Korenček ne pritrdi in ne zanika. Ne ve, kaj bi. Pozna natančno, kako je z gospo Lepicovo. Spet jo je bil pogruntal. Če pa že ta šemasti Rémy vse skupaj zmede in pokvari, se Korenček ne zmeni več, kako se bo sivar iztekla. Mendra travo z nogo in gleda drugam.

»Saj se mi zdi,« pravi gospa Lepicova, »da ponavadi ne enem besede.«

In nič ne doda.

Spet se vrne po stopnicah. Odnese tudi košaro, ki bi jo bil moral vzeti s seboj Korenček, da bi nalovil kapeljnov, in ki je iz nje nalašč strela nove orehe.

Rémy je že daleč.

Gospa Lepicova se ne šali in tuji otroci se ji le previdno približajo. Skoraj tako se je boje kakor učitelja.

Rémy beži tja dol proti reki. Tako urno teče, da njegova leva noga, ki je zmeraj prepozna, orje cestni prah, poskakuje in pozvanja kakor kozica.

Ker je šel dan tako ali tako v izgubo, se Korenček ne poskuša več zabavati.

Zamudil je sijajno razvedrilo.

Žalost je na poti.

Čaka jo.

Samoten in ne da bi se upiral, se prepušča dolgočasju in kezen ga zadeva sama od sebe.

Drama.

Prvi prizor.

Gospa Lepicova: »Kam greš?«

Korenček (zavezoval si je svojo novo kravato in popljuje svoje čevlje, da jih je skoraj odplaval): »S papanom grem na sprehod.«

Gospa Lepicova: »Ne dovolim ti nikamor, me razumeš? Če ne...« (Odmakne desnico, kakor bi hotela dobiti zaleta.)

Korenček (tiho): »Razumem.«

Drugi prizor.

Korenček (premišljuje poleg ure): »Kaj naj storim? Umikati se zaušnicam? Papa mi jih daje manj kakor mama. Računam. Tem slabše zanj!«

Tretji prizor.

Gospod Lepic (poboja Korenčka, a se nikoli ne ukvarja z njim, ker ima zaradi svojih poslov vedno polno letanja): »Daj, pojdiva.«

Korenček: »Ne, papa.«

Gospod Lepic: »Kako, da ne? Ne maraš priti?«

Korenček: »O, pač. Ampak ne morem.«

Gospod Lepic: »Povej, kaj je, razloži.«

Korenček: »Nič ni. Ampak ostanem doma.«

Gospod Lepic: »Ah, da, spet ena izmed tvojih muh. Kakšna žverca si res! Človek ne ve, za katero uho naj te zgrabi. Hočeš, pa spet nočeš. Pa ostani, ljubček in se cmerikaj, če se ti ljubi.«

Četrti prizor.

Gospa Lepicova (vedno je toliko previdna, da posluša za vrati in zato boljše sliši): »Ubogi malček! (Igravo mu poseže z rokami v lase in ga potegne zanje.) Na ga, ves je solzan, ker bi hotel njegov oče... (pogleda gospoda Lepica od spodaj navzgor), da gre z njim, čeprav se mu ne ljubi. Tvoja mati bi te tako kruto ne mučila. (Gospod in gospa Lepicova si obrneta hrbet.)«